
Kyrkomötet
Ekumenikutskottets betänkande 2018:2

Svenska kyrkans hållning till böneutrop

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2018:21 som handlar om Svenska kyrkans hållning till böneutrop i Sverige. Förslaget till beslut är att kyrkomötet ska uttala sig kritiskt till etablerandet av böneutrop i Sverige, samt ge kyrkostyrelsen i uppdrag att ta fram riktlinjer för stift och församlingar, till hur de kan förhålla sig till etablerandet av böneutrop. Läronämnden har skrivit ett yttrande i vilket den betonar vikten av den grundlagsstadgade religionsfriheten, som bland annat ger religiösa gemenskaper rätt att fritt leva och uttrycka sin tro. Ekumenikutskottet ställer sig bakom Läronämndens yttrande och föreslår att motionen ska avslås.

Till betänkandet finns en reservation och ett särskilt yttrande.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:21, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:21, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2018:21 av Aron Emilsson och Julia Kronlid, Svenska kyrkans hållning till böneutrop

Kyrkomötet beslutar att

1. uttala att Svenska kyrkan har en kritisk hållning till etablerandet av böneutrop i Sverige,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram råd och riktlinjer till stift och församlingar för hur man kan förhålla sig till etablering av böneutrop, med respekt för såväl dialog som vår kyrkas missionsbefallning.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2018:21 i Ln 2018:14y, *bilaga*.

Bakgrund

Ansökningar om böneutrop prövas enligt ordningslagen och lokala ordningsbestämmelser. Rättsligt sett är böneutrop utövande av religion, något som omfattas av den grundlagsskyddade religionsfriheten och som även återfinns i artikel 18 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och Europakonventionen om mänskliga rättigheter. Sedan 2012 har tre moskéer (i Botkyrka, Växjö och Karlskrona) ansökt

om och beviljats tillstånd av respektive kommun eller polisen, för böneutrop. I samtliga fall har detta gällt en gång per vecka och med restriktioner vad gäller ljudnivå och tidsomfång.

Ekumeniska perspektiv

Svenska kyrkan är en del av den ekumeniska gemenskapen både i Sverige och internationellt, som exempelvis genom medlemskap i Sveriges kristna råd (SKR), Konferensen för europeiska kyrkor (KEK) och Kyrkornas världsråd (KV). Rekommendationer och riktlinjer från dessa används inom Svenska kyrkan.

I ”Riktlinjer för möten med andra religioner för kyrkorna inom Borgågemenskapen – Konsultation med Borgågemenskapen om Relationer till andra religioner Oslo, 30 november – 3 december 2003”, publicerad i *Sveriges kristna råds skriftserie* nr 9, 2006 står bland annat följande i punkt 11 Skydda rätten till fri trosutövning.

Det kristna åtagandet att älska nästan och söka rättvisa för alla människor leder oss till att bekräfta vikten av trosfrihet inom varje samhälle.

[...]

Vi bör vara särskilt måna om rätten för minoritetsgrupper inom våra egna samhällen.

I samma riktlinjer under punkt 2 Säga sanningen om den andre står

Att tala sanning kräver av oss att vi undviker ett förenklat eller homogeniserat språk.

[...]

När vi talar om andras tro eller religiösa bruk måste vi först skaffa oss bra information och dessutom lita till auktoritativa källor för att bygga upp vår kunskap. Detta kräver att vi anstränger oss att sätta oss in i deras situation på ett fantasifullt sätt och med god vilja. Det är orättvist att jämföra vår egen religions ideal med någon annans religions seder och bruk eller *vice versa*.

I samma skrift från SKR finns ett studiedokument ”Möte med muslimer” från Islam in Europe Committee, Konferensen för Europeiska kyrkor (KEK-CEC) och De Europeiska Biskoparnas Råd (CCEE) från 2003. I dokumentets punkt 5 skrivs

Om vi hyser mindre rädsla för varandra kan vi utföra stora ting. Att komma nära den andre kommer inte att visa sig vara en återvändsgränd där man blir krossad, utan en väg till respekt för den andre. Denna ömsesidiga respekt kommer att leda till att utrymme skapas där alla kommer att känna sig likvärdiga inför Gud och människor.

I sammanfattningen skrivs

Om vi betraktar islam som ett religiöst och politiskt system som vi bör kämpa emot, riskerar vi allvarligt att identifiera oss själva med en kyrka som står för självtillräcklighet och aggression. Hur skulle en sådan kyrka kunna vara ett tecken på och ett uttryck för det glada budskapet som är attraktivt och öppet för kvinnor och män i vår tid?

Biskopsbrevet *De kyrkliga handlingarna i en mångreligiös kontext* (2012, planerad reviderad utgåva 2018), tar upp pastorala förhållningssätt i det mångreligiösa samhället. Boken *Sann mot sig själv – öppen för andra. Samtal om religionsteologi i Svenska kyrkan* (2011), framtagen av Svenska kyrkans teologiska kommitté, en religionsteologisk skrift som både med teoretiska och erfarenhetsbaserade utgångspunkter tar upp

frågor om religionsmöten och på vilken grund vi kan gå in i sådana. Skriften *Möten med Islam* (2008, reviderad 2011) utgiven av Svenska kyrkan på uppdrag av kyrkomötet (KmSkr 2005:20). Ett studiematerial som bidrar till att öka kunskapen inom Svenska kyrkan om islam och muslimers sätt att leva.

Eu 2018:2

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:21.

Utskottet konstaterar att Svenska kyrkan som en av flera religiösa gemenskaper i Sverige, själv åtnjuter frihet att be och fira gudstjänst. Det har historiskt tagit Sverige tid att erövra religionsfrihet och utskottet betonar att den behöver värnas. Religiös pluralism med olika uttryck som böner, musik och texter är delar av det mångkulturella Sverige och utskottet menar att Svenska kyrkan behöver förhålla sig positiv till den grundlagsstadgade religionsfriheten och leva i respektfull relation till människor av annan tro, religiösa gemenskaper och deras religiösa uttryck.

Såsom framgår av bakgrundstexten och Läronämndens yttrande har Svenska kyrkan förbundit sig till ekumeniska dokument såsom Charta Oecumenica och därmed förbundit sig till att medverka till att människor under gällande lagar, fritt ska kunna utöva sin tro. Utskottet betonar vikten av att Svenska kyrkan fortsatt håller sig till det man förbundit sig vid och vikten av att det går att fortsätta att arbeta med respektfull religionsdialog. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motion 2018:21 ska avslås i sin helhet.

Uppsala den 4 oktober 2018

På Ekumenikutskottets vägnar

Katarina Glas, ordförande

Pehr-Albin Edén, sekreterare

Beslutande: Katarina Glas, ordförande, Gun Eriksson, Stefan Hortlund, Agneta Brendt, Klas Corbelius, Johan Garde, Ulla Birgersdotter, Karin Nodin, Jan Wahn, Camilla Berard Granström, Jan Olov Sundström, Jerker Schmidt, Anders Nihlgård, Fredrik Sidenvall och Anki Erdmann.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ulla Löfven, Christian Bonde, Erik Vikström, Veronica Litström, Britas Lennart Eriksson, Stig Axelsson, Roger Larsson, Kristin Molander, Åsa Ingårda, Niklas Larsson, Linnea Bjuhr, Madelaine Erlandsson, Birgitta Axelsson Edström, Anders Novak och Caroline Åkerhielm.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till beslut och föreslår kyrkomötet att bifalla alla att-satser i motion 2018:21.

Sverigedemokraterna ser med oro på att Svenska kyrkan inte vill anta en enhetlig hållning i frågan om huruvida Svenska kyrkan ska propagera eller uppmuntra till böneutrop från minareter i Sverige. Religionsfrihet är i Sverige lagstadgat och skyddat

Eu 2018:2

men det är inte Svenska kyrkans uppdrag att missionera eller propagera för andra religioner utan ska stå som ett tydligt kristet exempel som alltid levererar tydligt kristna budskap i alla sammanhang.

Camilla Berard Granström

Särskilt yttrande

Ekumenikutskottets majoritet har beslutat avslå motion 2018:21 om Svenska kyrkans förhållningssätt till muslimska böneutrop från moskéer. Undertecknad har inget att erinra mot avslaget som sådant men jag menar att i bakgrundsteckningen och övervägande borde Svenska kyrkans historiskt betingade särställning framhållas liksom vår medvetenhet om vår kyrkas unika betydelse för att forma folkets liv och livsmiljö under tusen år. Något uttryck för förståelse för att snabba kulturella förändringar väcker oro hos många svenskar och kyrkotillhöriga, borde komma till uttryck i utskottets skrivning lika naturligt som man påminner om vad de mänskliga rättigheterna kräver.

Fredrik Sidenvall

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2018:14y

Svenska kyrkans hållning till böneutrop

Läronämndens yttrande över motion 2018:21

I sitt yttrande Ln 1997:1 behandlade Läronämnden frågan om religionsfrihetens innebörd:

Det är från lärosynpunkt angeläget med en kontinuerlig reflektion över religionsfrihetens innebörd och tillämpning i den aktuella samhällssituationen. Som läronämnden framhöll i sitt yttrande Ln 1993:5 har religionsfriheten två sidor, nämligen dels individens frihet från tvång och frihet att välja, dels de religiösa gemenskapernas frihet att leva och arbeta. Det är samhällets uppgift att tillgodose religionsfriheten ur båda aspekterna. Tyngdpunkten i 1993 års yttrande lades på den senare aspekten. Läronämnden framhöll att riksdagen bör utforma lagstiftningen så, att varje kyrka och samfund kan förstås och få möjlighet att leva och arbeta utifrån sin identitet och självförståelse.

Kyrkoordningen betonar att vi är kallade att ”söka Guds tilltal i mötet med varje människa oavsett religiös tradition” (inledningen till kyrkoordningens 14:e avdelning). Detta betonas också i det internationella ekumeniska dokumentet *Charta Oecumenica*: ”Vi förbinder oss – att erkänna människors och gruppers religions- och samvetsfrihet och verka för att de såväl individuellt som gemensamt, privat som offentligt, får utöva sin religion eller livsåskådning inom ramen för gällande rättsregler” (punkt 12).

Det är den kristna kyrkans uppgift att förkunna evangelium i ord och handling. Läronämnden understryker att detta inte står i motsättning till andra trosutövares rätt att utöva sin tro. En kristen identitet kan fördjupas i mötet och dialogen med människor av annan tro.

Uppsala den 31 augusti 2018

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Jenny Sjögren, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Eva Nordung Byström, biskop Susanne Rappmann, biskop Åsa Nyström, biskop Thomas Petersson, biskop Eva Brunne, Eva-Lotta Grantén, Marta Axner Ims, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Mikael Winninge.